

KIYAMET ALÂMETLERİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebia hû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve selem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr, ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

سِتُّ مَجَالِسَ الْمُؤْمِنِ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مَنْ
كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْهَا فِي مَسْجِدِ جَمَاعَةٍ أَوْ عِنْدَ
مَرِيضٍ أَوْ فِي جَنَازَةٍ أَوْ فِي بَيْتِهِ أَوْ عِنْدَ إِمَامٍ
مُقْسِطٍ يُعَزِّرُهُ وَيُوقِّرُهُ

(البزار، طب. عن ابن عمرو)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 296/6 (*Sittü mecâlise'l-mü'minü dâminün ale'llâhi teâlâ mâ kâne fî şey'in minhâ...*) *İlâ âhiri'l-hadîs. Sadaka rasûlü'llâ h, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Muhterem cemaat-i müslimîn!

Peygamberimiz SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini, hocamızın hocası, Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin te'lif eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli eserden ve şerhinden takip etmeye devam edeceğiz.

Dersimize başlamadan önce; evvelâ peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz'in ruhu için; sonra cümle enbiyâ ve mürselîn, evliyâ ve salihîn ve hâssaten Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l-Murtazâ'dan, Aşerei Mübeşşere'den, zamanımıza kadar güzeleran eyleyen sâdât ve meşayihimizin, ulemamızın ruhları için; eserin müellifi Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; ahirete geçen yıl irtihal etmiş olan hocamız Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri'nin ruhu için; bu eserin içindeki hadis-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan ulemanın, ravilerin ruhları için; ve uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere buraya teşrif eden siz kardeşlerimizin cümle geçmişlerinin ruhları için bir Fâtîha, üç İhlâs-ı şerif okuyup, hediye edelim:

.....

Allah'ın Himâyesinde Olan Kimseler

Dersin başında metnini okuduğum hadis-i şerifte Peygamber *aleyhi's-salâtü ve's-selâm*

Efendimiz bize makbul olan toplulukları, makbul olan yerleri, makbul olan meclisleri beyan ediyor. Şöyle buyurmuş:¹

سِتُّ مَجَالِسَ الْمُؤْمِنِ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مَنْ
كَانَ فِي شَيْءٍ مِنْهَا فِي مَسْجِدِ جَمَاعَةٍ أَوْ عِنْدَ
مَرِيضٍ أَوْ فِي جَنَازَةٍ أَوْ فِي بَيْتِهِ أَوْ عِنْدَ إِمَامٍ
مُقْسِطٍ يُعَزِّرُهُ وَيُوقِرُهُ

(البزار، طب . عن ابن عمرو)

RE. 296/6 (*Sittetü mecâlise*) “Altı meclis vardır...” Arapça’da *meclis*, oturulan yer demek. Yâni, topluluktan, insanların toplanmalarından kinâyeye olur. “Altı toplantı vardır, insanların topladığı altı yer vardır ki, (*el-mü’minün dâminün ale’llâhi teâlâ mâ kâne fî şey’in minhâ*) bunların içinde herhangi bir şey olursa, mü’min orada Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin hıfz u emânındadır. Bu toplulukların içinden birisinde bulunursa mü’min, hıfz u emanda olur. Yâni, Allah-u Teâlâ Hazretleri onu korur, onun kefilidir. O meclislerde yapılan şeyleri de, Allah-u Teâlâ Hazretleri bağışlar.” Nedir bu meclisler?

² Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.135, no:337; Deylemî, *Müsnedü’l- Firdevs*, c.II, s.328, no:3488Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.II, s.136, no:2034; Abdullah ibn-i Amr ibnü’l-As RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV , s.1348, no:43539; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XIII, s.243, no:13026.

Kitabın kendisinden hadis-i şerifi takip eden arkadaşlarım için söylüyorum, burada bir kelime atlanmış. (*Fîşey'inminhâ*)'dansonra (*fîsebîli'llâh*) kelimesi geçecek; bir... Bir de, (*dâminun ale'llâhi teâlâ men kâne fîşey'inminhâ*) diyor, *men* başka bir rivayette *mâ* diye geçmiş. Yâni, *men* olursa, o kimse ki bu meclislerden birinde olur; *mâ* olursa o şey ki bu meclislerin birisinde vuku bulur demek. Mânâda küçük bir değişiklik oluyor, biz her ikisini de başında açıklamıştık.

Yâni, “Bu meclisler, bu topluluklar makbul topluluklardır. Allah-u Teâlâ bu topluluklara katılanları sever ve o topluluklara katılmış olan insanlara büyük hayırlar gelir.” gibi bir mânâ anlayacağız.

Şimdi bunları sıralıyor:

1. Birisi burada atlanmış olan, şerhte mevcut bulunan, (*fî sebîli'llâh*) “Allah yolunda bir toplulukta bulunursa insan, Allah onu korur. Allah onun kefilidir, Allah onu hıfz-ı himaye eder, Allah vekili olur o kimsenin...” İnsan nasıl Allah yolunda olur, *fî sebîli'llâh* nasıl olur? (*Birîbâtin*) Ya bir kalenin, bir hudut karakolunun içinde müslümanların bekçiliğini yapar, kâfire karşı bekler; elinde silah öyle olur. (*Ev kîtâlin*) Yahut fiilen düşmanla çarpışan bir grubun içinde vazifesini, yerini almış olur, çarpışmakta olur. Allah'ın hıfz-ı emânında, Allah onun kefilidir, vekili olmuş bir kimse oluyor bu; bir...

Altı tane sayacak böyle. Birisi Allah yolunda bir toplulukta savaşta veyahut bekçilikte olan müslüman

2. İkincisini sayacak şimdi: (*Fî mescidi cemâatin*) “Bir cemaatle namaz kılınan mescidde olan kimse.” Yâni, şurası cemaatle namaz kılınan bir mescid mi? Evet... Cuma kılınan bir mescid mi? Evet... İşte böyle bir mescidde bulunan kimse. Yâni, bir köşeye çekilmiş, herkesin bilmediği bir yer değil de; cemaatle namaz kılınan, cuma namazı kılınan bir mescidde böyle insan bulundu mu, Allah-u Teâlâ Hazretleri de onun kefil, vekili olur. O da ne mutlu...

3. (*Ve inde marîdın*) “Bir hastanın yanında bulunduğu müddetçe...” Yâni, bir hastayı beklemek suretinde, ona hizmet etmek gerekir. Hastalar yatar, altı temizlenecek, gıdası verilecek, ilaçları içilecek, başında beklenecek. Geceleyin o uyur da senin uyanık beklemen lâzım!

“—Belki uyanıverir de bir şey olur!” diye beklemek makbul bir bekleyiş oluyor.

Allah-u Teâlâ sevdiği için, bu altı zümrenin içine giriyor insan veyahut da sırf ziyaret için gitmiş olursun. Demek ki, insan bir hastayı ziyarete gitse, ziyaret müddetince o hastane odasında Allah'ın hıfz u emânında oluyor; makbul bir halde bulunuyor.

4. (*Evfî cenâzetin*) “Bir cenazeye yapılan hizmette bulunuyor ise...” Yâni, cenaze namazını kılmak, onu kabristana kadar götürmek, alıp kabristanda kabre indirmek, gömüvermek, son hizmetini yapmak. Müslümanın müslüman üzerinde bazı hakları vardır. O haklardan birisidir bu...

Bir müslümanın cenazesi ortada kalsa, kimse meşgul olmasa; o beldede ne kadar *Allah* diyen, *Lâ ilâhe illa'llâh* diyen *Muhammedün rasûlü'llah* diyen müslüman varsa, hepsinin yakasına yapışılır, hesap sorulur:

“—Sen bu müslüman kardeşinin son vazifesini niye yapmadın?” diye...

İşte öyle bir cenaze şeyinde bulunan kimse de, Allah'ın kefil olduğu kimselerdendir.

5. (*Ev fî beytihi*) “Yahut evinde bir köşeye çekilmiş...” Neden çekilmiş? İnsanlardan uzlet ediyor da, kendi dinini, ibadetini yapmayı, ahiretini kazanmayı düşünerek köşeye çekilmiş, uzlette... Ona da Allah kefil olur.

6. (*Ev inde imamın muksitin yuazziruhû ve yuvakkiruhû*) “Bir adaletli liderin, adaletle tebaasını idare eden önderin, hükümdarın, hüküm sahibinin, güç sahibinin, sultanın, bir saltanat sahibi zatın yanında...”

Adaletle hükmetmek nasıl olur? Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emirlerine uygun hükmetmekle olur.

“Öyle yapan bir kimsenin emrinde bulunuyor ve ona tazim ediyor, onu tevkir ediyor, ona hürmet gösteriyor. Onun maiyetinde bulunduğu müddetçe, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kefil olduğu bir kimsedir.”

Bak, İslâm nasıl bir itaat şuuru tavsiye etmiş.

Bu kefil olmaktan maksat nedir? Bu kefil olmaktan maksadı Hocamız şerhte şöyle izah etmiş:

إِنَّهُ يُنَجِّيه مِنْ أَهْوَالِ الْقِيَامَةِ، وَيُدْخِلُهُ دَارَ السَّلَامَةِ

(*Innehû yüncîhi min ehvâli'l-kiyâmeti, ve yudhiluhû dâre's- selâme*) Yâni, Allah-u Teâlâ o kimseyi kıyametin sıkıntılarından, üzüntülerinden, tehlikelerinden korur da, dârü's-selâm olan, selamet diyarı olan, esenlik diyarı olan, yurdu olan cennet-i âlâya dahil eder, cennete sokar. Kefaletten o murat yâni... Bu meclislerde bulunan insan, demek ki, cennetlik insan olur demek oluyor netice itibariyle... O halde neymiş:

1. Allah yolunda cihad eden, hudutta bekleyen veya fiilen çarpışan; bir...
2. Cemaatle namaz kılınan bir mecliste bulunan... Yâni, oraya namaz kılmak için, ibadet için giden kimse.
3. Bir hastayı bekleyen veya ziyaret için yanında bulunan.
4. Bir cenazeyi takip eden, cenazenin son hizmetlerini yapmakta olan veya o grupta bulunan kimse.
5. Kendi evine çekilmiş, tek başına uzlet edip zikirle fikirle meşgul olan kimse.
6. Adaletli bir liderin, hükümdarın maiyetine girmiş, ona hürmet eden, buyruğunu tutan kimse.

Bu altı sınıfa Allah-u Teâlâ Hazretleri ahiretin sıkıntılarını göstermez, korktuklarından emin eder, cennetine dahil eyler...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bu güzel hasletleri cümlemize nasib eylesin...

Kıyametin Altı Alâmeti

Diğer hadis-i şerif; kıyametin alâmetleriyle ilgili. Peygamber *aleyhi's-salâtu ve's-selâm* Efendimiz şöyle buyurmuş:²

سِتُّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ مَوْتِي وَفَتْحُ بَيْتِ الْمَقْدِسِ
وَأَنْ يُعْطَى الرَّجُلُ أَلْفَ دِينَارٍ فَيَسْخَطَهَا وَفِتْنَةٌ
يَدْخُلُ حَرُّهَا بَيْتَ كُلِّ مُسْلِمٍ وَمَوْتُ يَأْخُذُ فِي النَّاسِ
كَعْقَاصِ الْغَنَمِ وَأَنْ تَغْدِرَ الرُّومُ فَيَسِيرُونَ بِثَمَانِينَ
بَنْدًا تَحْتَ كُلِّ بَنْدٍ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا

(حم. طب. عن معاذ)

---

² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V , s.228, no:22045; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.XX, s.122, no:244, 368; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.II, s.327, no:3487; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.XV , s.104, no:38538; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V I, s.22, no:24017; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.630, no:6324; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.XV III, s.41, no:71, 98, 122; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.22, no:58; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, II, s.480, no:37382; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.133, no:212, 690, 807, 3527; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.4, no:1286; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXV II, s.328; Avf ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V II, s.623, no:12432; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.249, no:38455; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.244, no:13027.

RE. 296/7 (*Sittün min eşrâti's-sâati*) Altı şey vardır ki bunlar kıyametin şartlarındandır yâni, alâmetlerindendir. Bir şart o lur, ondan sonra arkasından *meşrut* gelir. O halde kıyametin eşrâtı demek; onlar vuku bulacak, ondan sonra kıyamet gelecek demek. Onun için biz alâmet diyoruz, kıyamet alâmetleri deriz biz, Arapça'da *eşrat*, şartları diyor.

Sâat diyor, *sâat*'ten maksat da *elif lâm*'la gelmiş, mâlûm saat, dünyanın bozulma saati, bozulma vakti. “O vakit, belirli o vakit” diye geçiyor. O vaktin şartları, o vaktin alâmetleri altı tanedir. Altı tane şey kıyametin emâreleridir, bunlar olmadan o olmaz. Yâni, şart olmayınca arkasından *meşrut* gelmiyor ya... Bunlar olmamışsa kıyamet kopmayacak, bunlar olacak da ondan sonra olacak.

1. Birisi, (*mevtî*) “Benim vefatım. Ben hayattayken kıyamet kopmayacak.” Rasûlüllah SAS Efendimiz buyuruyor. “Benim vefatım şartlardan bir tanesi.” Yâni, kıyamet Rasûlüllah zamanında kopmayacak. Rasûlüllah ahirete irtihal edecek. Artık ne kadar zaman geçecekse, ondan sonra... Birinci şart bu...

2. (*Ve fethu beyti'l-makdisi*) “Beytü'l-Makdis'in fetholunması.” Beytü'l-Makdis'e biz Türkçe, Kudüs diyoruz... Kudüs şehri fetholacak... kimden? Şerhte diyor ki: (*Min yedi'l-küffâri'l-muharibin*) Savaşmakta olan kâfirlerin elinden kurtarılacak, fethedilecek.

Demek ki, burada iki şey var bu hadis-i şerifin bu cümlesinde iki tane istikbale ait gerçek var. Birisi; bir zaman gelecek bu kâfirlerin elinde olacak, ondan sonra kâfirlerin elinden bu alınacak. Şimdi Kudüs onların elinde; ama alınacak, kâfirlerden alınacak... O da ikinci şart.

3. (*Ve enyu'tà'r-raculü elfe dînârin feyeshatuhà*) Üçüncü şartı söylüyor şimdi: “Kişiyeye bir dinar verilecek de, bin dinar verilecek...” Hiç bir şey yok, birden bire:

“—Al, sana bin dinar para veriyorum.” diye para verilecek.

Dinar da mâlûm o zamanın altın parası yâni. “Bin dinar verilecek de, kızacak.”

Neden kızacak? Az bulacak... “Bin dinar da neymiş?” diyecek. Az bulacak, küçümseyecek. Bu cümle neyi gösteriyor? Kıyametten evvel mal çoğalacak.

وَهَذَا كِنَايَةٌ عَنْ كَسْرَةِ الْمَالِ وَاتِّسَاءِ الْحَالِ

(*Ve hâza kinâyetün an kesreti'l-mâli, vet'tisâi'l-hâl*) “Malın çokluğundan, refahın artmasından, insanların ahvalinin genişlemesinden, zenginleşmesinden kinaye...”

Şimdi bugün, beş kuruş çıkartıp versen bir kimseye ne yap ar? İstersen elli tane beş kuruş ver yâni, çok bir şey gibi gelmez ona... Ne olacak? Beş kuruşun ne kıymeti var? Kuruş unutuldu... Eskiden beş kuruşa bir simit alınırdı, şimdi bilmiyorum kaçta alınıyor simit... Yâni, onun gibi. Bu bin dinar

verildiği zaman kızacak kişi... O derecede insanlar zenginleyecek, mal çoğalacak, halleri iyileşecek. Bu da kıyametin şartlarından, emarelerinden, alâmetlerinden birisi...

4. (*Ve fitnetün yedhulù harruhà beyte külli müslimin*) “Her müslümanın evine hararetinin sokulacağı bir fitne. Yâni, bir fitnezuhur edecek ki, o fitnenin sıcaklığı, harareti, ateşi her müslümanın evine gelecek.”

Ne demek? Her müslüman o fitneden biraz acı çekecek, yanacak, canı yanacak. Her müslüman yanacak, yakılacak o şeyden. Bir fitne çıkacak büyük... Meşakkatli bir durum olacak yâni.

5. (*Ve mevtün ye’huzu fi’n-nâsi keguasil ganemi*) “Ve insanlar ölmeye başlayacaklar, insanları bir ölüm tutacak; tıpkı koyunların hastalanıp öldüğü gibi.”

Sakağı hastalığı mı diyorlar, ruam hastalığı mı, neyse; burunları böyle akar akar, ondan sonra ölüverirler. Şiddetli bir hastalık yâni. Salgın hastalık geldi mi, ondan sonra o sürüden hayır gelmez. Koyunların tutulduğu o hastalık gibi, insanları tutup öldüren, bütün insanlara sari bir hastalık. Bu olmadan kıyamet kopmayacak.”

7. (*Ve en tağdire’r-rûmu ve bi-nakzi’l-ahdi*) “Ve Rumlar ahidlerini bozarak zulmedecekler, gadredecekler müslümanlara ... (*Feyesîrûne bi-semânîne benden*) Seksen bayrak ile gelecekler. (*Tahte külli bendin isnâ aşere elfen.*) Her bayrağın altında on iki bin insan olacak. Hücum edecekler müslümanlara.”

Rumlardan murat işte bu Avrupalılar ve sâireler oluyor. Yâni, Rum'dan maksat, sadece şu bizim Ege adalarında olan Yunanlılar demek değil. On iki bin kişi olacak bir bayrağın altında, bunların hepsi de seksen tane olacak. Dokuz yüz altmış bin kişi hücum edecek müslümanlara... Şartlarından birisi de buymuş.

c. Tevbe Etmekte Acele Edin!

Bu kıyamete ait alâmetleri bu hadis-i şerifte öğrendik. Öğreneceğimiz bir şey daha var, bir insan öldü mü, onun kıyameti kopmuştur. İnsanın kendi kıyameti ne zaman? Kendisinin ölmesi... Bu şartlar kendi zamanında ya olur, ya olmaz. Kendi kıyametinin alâmetlerine baksın insan.

Saç sakal ağarmaya başladı. Bel bükülmeye başladı. Ayak tutmamaya başladı. Dizde romatizmalar başladı... Bunlar ne? Bunlar işte o kıyamet alâmetleri... Bir gün gelecek, ondan sonra, o olmayacak, bu olmayacak derken kıyamet kopacak.

“—Ne yapalım o zaman?” Ahirete hazırlan!

Hazret-i Ömer RA bir maaşlı insan tutmuş. Her gün gelip kendisini ikaz eylesin diye, nasihat etsin diye. Para da veriyor üstelik, parayla kendisine nasihat ettirtiyor. Eskiden herhalde bu adete bağlı olarak, padişahlar cuma namazına çıkıp, gidip gelirken bağırırlarmış oradan:

“—Mağrur olma padişahım, senden büyük Allah var!” diye. Hazret-i Ömer, mührüne bir de yazdırmış ki:³

كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعِظًا يَا عُمَرُ

(*Kefâ bi'l-mevti vâizan yâ umer!*) “Ölüm sana nasihatçi, vaiz olarak yeter yâ Ömer!” diye...

Mührünü, vesikayı yazıyor, altına bastığı zaman, o cümleyle karşılaşılıyor. Yâni, her zaman gözü önünde olsun diye, mührüne kazıtmış o cümleyi. “Ölüm sana nasihatçi olarak yeter, ölümden ibret almıyor musun? Gözünü açsana! Etrafındaki insanlar ölüp ölüp gidiyorlar. Sen sanki burada ebedi mi kalacaksın? Bir gün gelip sen de gideceksin!” mânâsını daima hatırlasın diye.

Bir de bir arkadaşım vardı benim, talebem. Saatinin üzerine:

الْمَوْتُ حَقٌّ

---

³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V II, s.353, no:10556; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.302, no:1410; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Yakîn*, c.I, s.117, no:31; İbn-i Asâkir, *Ta'zîyetü'l-Müslim*, c.I, s.50, no:63; Ammâr ibn-i Yâsir RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.217; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.194; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.37, no:148; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.354; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXI, s.323; İbn-i Hacer, *Tehzîbü'l-Tehzîb*, c.V II, s.386; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c. XLIV ,s.260.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.804, no:35818; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.928, no:1933.

(*El-mevtü hakkun*) “Ölüm haktır.” diye yazmış. Saat kaç diye kolunu çevirip baktığı zaman, “Ölüm haktır, ölüm bir gün başına gelecek, bunda hiç tereddüt yok, muhakkak başına gelecek.” mânâsına...

Onun için, biz kendi kıyametimize bakıp, hazırlık yapalım!

Tabii, bunlarda da büyük ibretler var. Kıyametin bir büyük alâmetleri vardır, bir de küçük alametleri vardır. Bunlar çeşitli hadis-i şeriflerde mufassalan bildirilmiştir. İnsan bu kıyamet alâmetlerini okuduğu zaman, zamanımızda kıyametinyaklaştığını anlıyor. Kıyametin zamanı çok yakın. İnsan o küçük alâmetleri okuyunca:

“—Demek ki, artık ahir zamandayız. Yâni, kıyametin gelmesi yakın.” diye bir kanaate varıyor.

Ahirete hazırlanmak nasıl olur? Ha, Hazret-i Ömer, her gün gelip kendisini ikaz eylesin diye, nasihat etsin diye. Maaşlı bir adam tutmuş diye anlatıyorduk. Sonra, sakalında ak belirmiş. Sakalında ak belirince, bir gün o adam gene gelmiş.

“—Sen bundan sonra bana gelme artık.” demiş,

“—Ne oldu yâ Ömer!” demiş. Yâni, “İlk önce sen vazifelendirmiştin beni. Ne oldu, ben bir kusur mu işledim?” gibi herhalde, sormuş.

“—Yok...” demiş, “Artık sakalıma ak düştü, saçıma sakalıma ak düştü, besbelli ki ölüm yakın artık; senin bana ölümü hatırlatmana, nasihat etmene lüzum kalmadı.” gibi bir şekilde izah etmiş.

Ooo, bizim saçımız sakalımız bembeyaz oluyor da yine:

Âlem yine o âlem, Devran yine o devran

Allah uyanıklık nasib eylesin... Birden bire gelir ölüm. Önceden haberdar olan bahtiyarlar var ama, onlar zaten ölüme hazırlıklı olduğu için, Allah onlara önceden bildiriyor. Gâfil insanın birdenbire gelir ölümü...

Burada camimize devam eden bir hacı ağabey anlattı: Tekirdağ müftüsü eski, bizim hocalarımızdan, hocamızın hocasının da erkek kardeşiymiş. Kaç gün önceden söylemiş vefatını, “Filanca gün öleceğim.” diye ve o gün ölmüş.

Demek ki, iyi insanlara Allah-u Teâlâ Hazretleri kavuşma zamanını da bildiriyor; ama kötü insanlara ansızın gelir. Ansızın... Çünkü o Allah-u Teâlâ Hazretleri ile dost değil ki, Allah’ın yolunda gitmiyor ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri ona bildirsin. O yürüyüp giderken, birden bire bir günah üzerinde ölüm geliverir.

Artık,

“—Beni biraz daha yaşatsın da, bundan sonra tevbe edeyim de, iyi insan olayım!” demek kâr etmez.

Firavun bile dillere destan... Bir insana kızdık mı, Firavun gibi deriz yâni... Dillere destan adam, o bile gark olacağı zaman denizde;

لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ

الْمُسْلِمِينَ

(يونس: ١٠)

(*Lâ ilâhe ile'llelezî âmenet bihî benû isrâile ve ene mine'l- müslimîn*) [İsrailoğullarının inandığı Tanrı'dan başka tanrı olmadığına ben de iman ettim; ben de müslümanlardanım!] (Yunus, 10/90) dedi. Benî İsrâil'in inandığı Allah'tan başka bir mâbud olmadığını o da kabul etti. Ama, iş işten geçtikten sonra, tam boğulacağı zaman...

Onun için, insan kendi kıyametinin şartlarını gözlesin de, tevbe etsin.

عَجِّلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ

(*Accilü bi't-tevbeti kable'l-mevt.*) “Ölümden evvel tevbeye acele edin!” Ölüm seksen yaşından sonra gelir diye bir şart yok.

Bir ilâhi söylerlerdi:

Alır yiğidin a'lâsın

Divâne eyler anasın

Gelinlik kızın kınasın

Teneşirde yıkar ölüm

Babası, dedesi durur da, küçük çocuk gider. Hastanın başında bekleyen ölür de, hasta sağ sâlim çıkar. Kimin öleceği belli olmaz. Onun için, yarına çıkacağımıza garantimiz yok, daima tevbe üzere olalım! Daima abdestli olalım! Daima şuur üzere olalım! Daima Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin istediği hal üzere olalım! Günah üzere ölümün bize gelmesinden sakınelim, çekinelim, hazer edelim; günahlara dalmayalım! Tam o günah anında insan yakalanırsa, Allah korusun, insan nasıl ölürse, öyle baas olunacak. Nasıl ölürse,

ahirette öyle kalkacak, o hal üzere. Ne kadar fenâ... Bir günah üzerine ölmüş, o günah hali üzere kalkıyor.

Napoli diye bir şehir var, yanında bir yanardağ var, Vezüv Yanardağı. O patlamış. Onun yakınında eskiden bir tarihi şehir varmış. Pompei diye adını veriyorlar. Yanardağın bütün lavları, külleri, ateşleri birden çöküvermiş, şehrin üstünü örtüvermiş. Birden bire, bir an içinde... Yâni, çarşıdaki çarşıda, evdeki evde, işteki işte... Hepsi öyle donmuş, olduğu gibi kalmışlar.

Şimdi kazı yapıyorlar, külleri süpürüyorlar, ayıklıyorlar... İnsan çıkıyor, çarşıda... Elini ötekisine uzatmış, berikisi teraziyi tutuyor, ötekisi bilmem oturmuş. Ötekisi berikisiyle konuşuyor. Aynen, dondurulmuş gibi... Anında... Hani bazen böyle bir film, gösterilirken şu sahnede durduruyorsun, aynen öyle duruyor ya... Durdurulmuş gibi, aynen öyle.

Öyle kötü şeyler de anlatıyorlar ki, öyle günahlar üzerine, öyle birden inmiş tepelerine azabı Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin... Allah insanları yanıltmasın, şaşırtmasın... Uyanıklık nasib eylesin... Daima ölüme hazırlıklı olmak lâzım!

Rabiatü'l-Adeviyye Rh.A, sabaha çıktığı zaman kendisine dermiş:

“—Ey Rabia!” Kendi kendine sesleniyor. “Bak bugün son günün, akşama erişmeyeceksin, akşama gelinceye kadar öleceksin... Hadi bakalım ona göre hazırlık yap!” dermiş.

Tabii ben akşama sağ çıkmayacağım, öleceğim diye abdest alır, namaz kılar, oruç tutar, ibadet taat edermiş. Akşama tabii ölmedi... Akşamleyin de bu sefer:

“—Hadi akşama sağ çıktın, ama sabaha çıkmayacaksın, gece öleceksin!” dermiş, öyle öyle ibadetle geçirirmiş vaktini.

Biz o kadar yapamazsak bile, ölebileceğimizi, heran ölebileceğimizi hatırlayalım!

Bak, Ankara’da bir uçak kazası oldu.⁴ Ulus’un en işlek yerine uçak düşüverdi. Tam böyle, yürüyenler, oturanlar, kalkanların üzerine... Öyle arkadaşlar var ki;

“—Camdan bakıyordum, tutuşmuş, koşan insanlar gördüm.” diyor.

Ateş tabii, benzin üstüne yapışmış, alev içinde bir insan, koşuyor koşuyor, yıkılıyor ondan sonra, kalıyor tabii. Ne kadar kötü...

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemize uyanıklık ihsan eyle sin... Rızasına uygun ömür geçirmek, sâlih ameller işlemek nasib eylesin... Hüsn-ü hatime nasib eylesin... Yâni, insanın sonunun iyi olması, cümlemize nasib olsun.

---

⁴ 1 Şubat 1963 günü meydana gelen olay. Londra’dan Beyrut’a giden ve yakıt ikmali yapmak amacıyla, Ankara Esenboğa Havalimanı’na inmek için alçalan V iscount tipi bir yolcu uçağı ile, 12. Hava üssü’nün c-47 askeri nakliye uçağı, akşam üstü saat 16.00 civarında, Ankara üzerinde çarpışır. Türk askeri nakliye uçağı Bentderesi Caddesi’ne, Lübnan uçağı da Ulus Meydanı’na düşerler. İki uçaktaki toplam 17 mürettebat ve uçakların düştükleri yerlerde 87 kişi ölür. Yaralı sayısı ise bunun çok üstündedir. Pek çok bina ve iş yeri de yanmıştır. Beyrut’a giden uçağın yakıt deposunun dolu olmuş olması halinde, facianın boyutlarının çok daha büyük olacağı belirtilmiştir.

d. Roma'nın Fethi

Evet, demek ki kıyametle ilgili hadis-i şeriften böyle bir ders çıkabilir diye bunları söyledik. Diğer hadis-i şerifi okumaya geçiyoruz. Bu hadis-i şerifte birinciye benzeyen, kıyametin alâmetlerinden bahseden hadis-i şerif... Onu da okuyuverelim, kısaca anlatıverelim:⁵

سِتُّ فِيكُمْ أَيُّهَا الْأُمَّةُ مَوْتُ نَبِيِّكُمْ وَاحِدَةٌ
وَيَفِيضُ الْمَالُ فِيكُمْ حَتَّىٰ إِنَّ الرَّجُلَ لَيُعْطَىٰ
عَشْرَةَ أَلْفٍ فَيَظَلُّ يَتَسَخَّطُهَا ثِنْتَانِ وَفِتْنَةٌ تَدْخُلُ
كُلَّ بَيْتِ رَجُلٍ مِنْكُمْ ثَلَاثٌ وَمَوْتُ كَعْقَاصِ الْغَنَمِ
أَرْبَعٌ وَهُدْنَةٌ تَكُونُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ بَنِي الْأَصْفَرِ
يَجْمَعُونَ لَكُمْ تِسْعَةَ أَشْهُرٍ كَقَدْرِ حَمْلِ الْمَرْأَةِ ثُمَّ
يَكُونُونَ أَوْلَىٰ بِالْغَدْرِ مِنْكُمْ خَمْسٌ وَفَتْحُ مَدِينَةٍ
سِتُّ قِيلَ أَيُّ مَدِينَةٍ قَالَ قُسْطَنْطِينِيَّةُ

(حم . عن ابن عمرو)

RE. 296/8 (*Sittün fîküm eyyetühe'l-ümmetü*)
“Ey ümmet, sizin hakkınızda altı şey vardır.”
Yâni, “Bunlar kıyamet alâmetleridir.” demek istiyor, ama ibâre böyle...

⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.174, no:6623; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V II, s.623, no:12431; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XIV, s.278, no:38539; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.243, no:13025.

“Sizin hakkınızda altı şey vardır:

1. (*Mevtü nebiyyüküm, vahidetün*) Sizin nebinizin, peygamberinizin ölmesi; bir...” diyor. Sayıyor demek ki Peygamber Efendimiz, sayıyı da söylemiş.

2. (*Ve yefîdu'l-mâlu fîküm, hattâ enne'r-racule leyu'tâ aşeretü âlâfin feyezallu yetesahhatuhâ, sintân*) “Aranızda malın artması ve içinizden bir kimseye on bin verildiği halde hala onun kızmaması; iki...” Burada rakam değişti... Orada (*elfe dînâr*), bin dedi; burad a on bin rakamıyla geçti hadis-i şerifte. İfade de küçük bir değişiklik de oldu.

3. (*Ve fitnetün tedhulû külle beyte raculün minküm*) “Sizden her birinizin, her bir adamın evine giden bir fitne; (*selâsün*) üçüncüsü bu...”

4. (*Ve mevtün*) Bir ölüm ki, (*kuâsi'l-ganem*) o koyun hastalığı gibi olan, herkesi saran ölüm; öyle öldürecek, salgın bir şekilde ölüm olacak; (*erbaun*) bu dört...

5. (*Ve hüdnetün tekûnu beyneküm ve beyne benî asfar*) Sizinle sarıoğullarının arasındaki bir mütareke, savaşı bir müddet için bırakma...” Mütareke deniliyor ya ona, mütareke... Bu Benî Asfar dediği, sarı oğulları dediği; Rumlar yâni, hristiyan olan batılılar. Hadis-i şerifte onlara Benî Asfar diye lakap verilmiş, öyle anılmış. (*Yecmaûne leküm tis'ate eşhurin*) “Sizin için dokuz ay toplanırlar. (*Kekadri hamlin mer'eti*) Bir kadının hamilelik zamanı kadar.” Yâni, dokuz ayı belirtmek için onu bildiriyor. (*Sümme yekûnûne evlâ bi'l-gadri minküm*) “Sonra sizden daha evvel o mütarekeyi onlar bozarlar.”

İşte o soluk benizlilerle, sarı benizlilerle bir mü-tareke olacak, anlaşma yapacaklar; ama dokuz ay kendileri harbe hazırlanmak için yapacaklar bunu. O dokuz ayda hazırlanacaklar, hazırlanacaklar; on-dan sonra ahdi, mütarekeyi kendileri bozacaklar. Bu da bir alâmet... (*Hamsün*) “Bu beş.”

6. (*Ve fethu medînetin.*) “Şehrin fetholunması... (*Sittün*)Altı... (*Kîle:Eynemedînetin?*) ‘Hangi şehir ya Rasûllallah?’ dediler .” Bir şehir fetholacak, acaba hangi şehir? (*Kâle: Kostantîniyye.*) “Kostantiniyye şehri fetholunacak.” diye cevap verdi Peygamber SAS Efendimiz. Bu altı oldu.

Şimdi bu Kostantiniyye’nin fethini tabii ben merak ettim. Mâlûm Kostantiniyye, İstanbul’a verilen bir isim. “İstanbul’unn fethi mi acaba?” diye okudum. Buradan öğrendim ki, Araplar’ın Peygamber SAS Efendimiz zamanında Kostanti-niyye dedikleri iki şehir var. Birisi *Kostantîniyye es-Suğrâ*, Küçük Kostantiniyye; birisi *Kostantî-niyye el-Kübrâ*, Büyük Kostantiniyye... Hani Doğu Roma, Batı Roma İmparatorluğu var ya, onların her birisinin başşehirlerine demek ki, Kostantîniyye demişler onlar. Küçük Kostanti-niyye, İstanbul; Büyük Kostantiniyye, Roma...

Burada, izahatta diyor ki:

(*Ve hiye’l-kübrâ fil’rûma, el’ân fî yedi’l-papa*) “Buradaki Kostantiniyye’den murat, altıncı şart-taki Kostantiniyye’den murat, Büyük Kostantiniy-yedir, bu Roma’dadır ve halen Papa’nın elinde-dir.” diye izahı o tarzda yapmış ve bu hususta bir de hadis -i şerif nakletmiş. Onun metni burada, okuduğumuz kitapta yok; ama onun açıklama-

sı olan kitaptan size okuyayım. Bu mevzu biraz bana enteresan göründü, siz de belki enteresan bulursunuz diye, onun için nakledivereyim:

Ebû Hüreyre RA'den rivâyet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁶

سَمِعْتُمْ بِمَدِينَةِ جَانِبِ جَانِبِ الْبَرِّ وَجَانِبِ
مِنْهَا فِي الْبَحْرِ قَالُوا نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا
تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَغْزُوهَا سَبْعُونَ أَلْفًا مِنْ بَنِي
إِسْحَاقَ فَإِذَا جَاءُوهَا نَزَلُوا فَلَمْ يُقَاتِلُوا بِسِلَاحٍ
وَلَمْ يَرْمُوا بِسَهْمٍ قَالُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
فَيَسْقُطُ أَحَدُ جَانِبَيْهَا الَّذِي فِي الْبَحْرِ ثُمَّ يَقُولُوا
الثَّانِيَةَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ فَيَسْقُطُ جَانِبُهَا
الْآخَرَ ثُمَّ يَقُولُوا الثَّلَاثَةَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ
أَكْبَرُ فَيُفْرَجُ لَهُمْ فَيَدْخُلُوهَا فَيَغْنَمُوا فَبَيْنَمَا هُمْ
يَقْتَسِمُونَ الْمَغَانِمَ إِذْ جَاءَهُمُ الصَّرِيخُ فَقَالَ إِنَّ
الدَّجَالَ قَدْ خَرَجَ فَيَتْرُكُونَ كُلَّ شَيْءٍ وَيَرْجِعُونَ

(م. عن أبي هريرة)

(*Semi'tüm bi-medînetin*) “Siz bir şehir duydunuz mu ki, (*cânibun minhâ fi'l-berri*, ve *cânibun minhâ fi'l-bahri*) onun bir kısmı denizdedir, bir kısmı karadadır. (*Kâlu: Neam yâ rasûla'llâh!*) Evet, duyduk ya Rasûlallah!” dediler. İşte Roma'nın malum, Napoli galiba iskelesi oluyor. Orası bir deniz kenarında... Bir kısmı da içeride oluyor.

(*Kâle*) Peygamber Efendimiz devamında buyurdu ki: (*Lâ tekûmu's-sâatü*) “Kıyamet kopmaz, (*hattâ yağzûhâ seb'ûne elfen min benî ishâk*) müslümanların içindeki İshak oğullarından yetmiş bin kişi oraya gaza etmedikçe...”

Oraya gaza etmekten maksat, savaşmak için gidecekler oraya... Benî İshâk kimdir, onu açıklamadı burada, açıklaması yok. Peygamber Efendimiz öyle buyurmuş, İshak Oğulları... (*Feizâ câûhâ*) “Oraya geldikleri zaman, (*nezelû felem yukâtilû bi-silâhin*) otururlar şehrin çevresinde ve silah ile çarpışmazlar. (*Ve lem yermû bihim bi-sehmin*) Onlara ok da atmazlar.” Bir silahlı çatışma yok, ok atmak da yok.

(*Kâlû: Lâ ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber!*) “*Lâ ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber* derler” ki bunun mânâsı nedir? “Allah'tan başka hiç bir mâbud yoktur, Allah-u Teâlâ Hazretleri en büyüktür, en yücedir, en uludur... (*Feyeskutu ehadu cânibeyhe'llezi fi'l-bahri*) Denizdeki kısmı düşer müslümanların eline. Bir *Lâ ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber* demekle.

---

⁶ Müslim, *Sahîh*, c.IV , s.2238, no:2920; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.523, no:8469; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV , s.362, no:38780; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.294, no:13147.

(Sümme yekulûne sâniyete) Sonra ikinci defa “Lâ ilâhe illa’llâhu va’llâhu ekber” derler; (feyeskutü cânibehe’l-âhar) karadaki tarafı da ellerine geçer müslümanların ikinci deyişte. (Sümme yekulûne sâliseten) Sonra üçüncüyü derler: Lâ ilâhe illa’llâhu va’llâhu ekber... (Feyüferricü lehüm, feyedhulûnehâ) Kapılar açılır ve içine girerler bu şehrin, her tarafına...

(Feyağtenimûne) Sonra ganimetler elde ederler. (Ve beynemâ hüm yaktessimûne’l-ganâim) Savaşta alınan ganimetleri taksim ile meşguller iken, (iz câehümü’s-sarîhu) birden kulaklarına bir ses, bir feryat, yüksek sesle bir bağırtı gelir ki, (fekâle: İnne’d-deccâ le kad harace) Deccal zuhur eyledi diye...

(Feyetrukûne külli şey’in, ve yerciün) Her şeyi bırakırlar, geri dönerler.” diyor...

Kıyametle ilgili, istikballe ilgili, remizli, esrarlı haberler. İşte bu kıyamet şartlarını da böylece, bu hadis-i şeriften okumuş olduk.

Hayırdan Altı Vasıf

Bundan sonraki hadis-i şerif:⁷

سِتُّ خِصَالٍ مِنَ الْخَيْرِ جِهَادُ أَعْدَاءِ اللَّهِ بِالسَّيْفِ
وَالصَّوْمُ فِي يَوْمِ الصَّيْفِ وَحُسْنُ الصَّبْرِ عِنْدَ
الْمُصِيبَةِ وَتَرْكُ الْمِرَاءِ وَأَنْتَ مُحِقٌّ وَتَبْكِيرُ الصَّلَاةِ
فِي يَوْمِ الْغَيْمِ وَحُسْنُ الْوُضُوءِ فِي أَيَّامِ الشِّتَاءِ

(هـ.ب. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 297/1 (*Sittu hısàlin mine'l-hayri*) “Altı vasıf, altı haslet vardır; bunlar hayırdandır:

1. (*Cihâdu a'dâi'llâhi bi's-seyf*) “Allah’ın düşmanlarıyla, kılıçla çarpışmak.”

Hayırlardan birisi ne imiş? Allah düşmanlarıyla, kılıçla çarpışmak. E, şimdi kılıç devri geçti... Kılıç bir sembol yâni, fiile n silahı ele alarak Allah düşmanlarıyla çarpışmak. Hayırlardan birisi budur. İnsanı dünya ve ahiretin çeşitli lütuflarına Allah’ın rızasına eriştirecek şey demek bu hayırlar.

2. (*Ve's-savmu fî yevmi's-sayf*) “Yaz günlerinde oruç tutmak.”

Tabii kış gününde kısacıktır gündüz, oruç tutmak kolay olur, harareti de yoktur. Ama yaz gününde gündüz hem uzundur, hem de güneş insanı tepesinden kaynatır. Onun için, bilhassa insanın dudakları çatlar. İmtihan işte... O zaman, Allah’a bağlılığı tam olmazsa insanın, oruç tutmak zor geliverir de, vazgeçer. Ama hâlis muhlis kullar tabii, sıcak da olsa, soğuk da olsa, Allah’ın emri diye tutacaklar.

---

⁷Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.21, no:2755; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.326, no:3484; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA7dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV , s.1347, no:43535; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.242, no:13023.

Demek ki, yaz günlerinde oruç tutmak... Bu da hayırdandır. Çünkü ihlâsı gösteriyor, sıdk u sadakati gösteriyor. Allah-u Te àlâ Hazretleri için insanın fedakârlık yapabileceğinin alâmeti oluyor. Bu tabii farz, Ramazan orucu olursa, herkes yapar da; ecir kazanmak için nafîle olarak, sünnet olarak, Allah sevap versin diye de yaz günlerinde oruç tutarsa insan, aynı hayra erer.

Meselâ, pazartesi-perşembe oruç tutmak adetinde insan. Yaz günleri geldi...

“—Bu günler uzun sürüyor, tutmayayım!” derse, bu hayırdan mahrum oluyor.

O günde de tutan, hayra dahil olmuş oluyor, sahip olmuş oluyor.

3. (*Ve hüsnü's-sabru inde'l-musîbeh*) “Kendisine bir belâ, bir sıkıntılı hal, üzücü bir durum geldiği zaman, ona güzelce sabretmek... Bu da hayırdandır.”

Musibet, insana isabet eden üzücü hadise demek... Hastalık bir musibettir, insanın bedenine gelmiştir. Malın telef olması, kaza, arıza, vs. mala gelmiş bir musibettir. İnsanın canına gelir, malına gelir, evlâdına gelir, şuraya gelir, buraya gelir... Üzer insanı. Allah takdir etmiş, kaderin oku oraya isabet etmiş, bir musibet. Buna sabretmek lâzım!

İnsan hapse giriyor, hapisten çıkıyor, malını kaybediyor, arabası kaza yapıyor, yaralanıyor, trafik kazası oluyor... Yâni, çeşit çeşit şeyler. Bunlara güzel sabrederse, ecir alır insan.

Hem de sabır, ilk anda olan şeydir. Yâni, ilk önce bağır çağır, ondan sonra dur; sonunda nasıl olsa duracaksın, “Bağır!” desek, maaş versek; devamlı bağıramaz ki insan. Nasıl olsa sonunda duracaksın.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁸

الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى

(بخ.م.د.ت.ن.ه.حم.ط.طس.ع.هب.ق.عد.عن أنس؛ع.عن أبي هريرة)

(*Es-sabru inde's-sadmeti'l-ûlâ*) “Sabır, belânın ilk geldiği anda yapılan kendisine hakim olma tavrıdır.” Yoksa, ondan sonra ister istemez sabredecek. Gökten ne yağdı da yer kabul etmedi? Herkes kabul edecek. İlk başta kendisine hâkim olacak, sabredecek:

“—Allah-u Teâlâ Hazretleri bana bunu takdir etmiş, bu da bir imtihan; sabredeyim de, sabrın ecrini alayım!” diyecek insan.

---

⁸ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.438, no:1240; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.637, no:926; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.210, no:3124; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.314, no:988; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.22, no:1869; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.509, no:1596; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.130, no:12339; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.272, no:2040; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V I, s.222, no:6244; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V I, s.176, no:3458; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V II, s.119, no:9702; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*,

c.IV, s.65, no:6919; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.362, no:1203; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.208, no:1368; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.172, no:249; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1477; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.356, no:799; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.99; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.352, no:7373; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.415, no:3842; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.453, no:6067; Ukaylî, *Duafâ* c.III, s.463, no:1519; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.272, no:6510, 6511; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.246, no:647; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V II, s.355, no:6462 ve c.XIV, s.52, no:13769.

“—Sen benim başıma gelen belâları biliyor musun? Bu belâlar senin başına gelseydi şöyle olurdu! Ah ben şöyle oldum, böyle kaldım, yandım, yıkıldım...”

Bunların hepsi sabırsızlık alâmeti... İnsanın ecrini alır götürür. Susacak, sabredecek.

Bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁹

الْإِيمَانُ نِصْفَانِ فَنِصْفٌ فِي الصَّبْرِ وَنِصْفٌ فِي الشُّكْرِ

(عب. والديلمى عن أنس)

RE. 193/8 (*El-îmânü nısfâni*) “İman iki kısımdır, iki yarım d an meydana gelir, iki yarım dır: (*Nısfun fi’s-sabr*) Yarısı sabırdadır. (*Ve nısfun fi’ş-şükür*) Yarısı da şükürdedir.”

Ne demek? Kul Allah’ın lütfuna mazhar olursa, “Çok şükür ya Rabbi!” diyecek, teşekkür edecek, memnuniyetini izhar ed ecek ve Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne minnettarlığını arz edecek.

Yarısı da sabırdır ne demek? Başına bir sıkıntı geldiği zaman da, ona sabredecek.

“—Efendim, sıkıntı geldiği zaman sabredemem; ama iyilik geldiği zaman şükrederim.”

---

⁹ Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V II, s.123, no:9715; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.127, no:159; Harâitî, *Fadîletü’ş-Şükür*, c.I, s.39, no:18; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.410, no:712; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.111, no:378; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.26, no:61; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XI, s.64, no:10261; RE. 193/8.

Olmaz, o zaman yarım olur... Kuş tek kanatla uçamaz, iki taraflı olacak. Eğer aşıksan, eğer sadıksan, eğer Allah'ın has kuluysan...

Allah'ın öyle has kulları var ki,

“—Ben Allah'tan dua etmeye bile hayâ ederim. Nasıl isterse öyle yapsın!” diyorlar.

Tabii, dua etmek de var. İnsanın ayakkabısının bağı kopsa bile, Allah'tan isteyebilir:

“—Ya Rabbi, sen bana güzel bir bağ ver.” diye dua edebilir.

Yâni, küçük şeyden dua etmemek yok. Dua ibadettir ve insana sevap kazandırır.

Ama bazısı diyor ki,

“—Ben Allah'a teslim olmayı tercih ederim, nasıl isterse öyle yapsın!”

Öyle insanlar var, Allah'ın öyle has kulları var. Meselâ, bilhassa Ebü'l-Hasen-i Şâzelî Hz.'den böyle rivâyet edilmiş şeyler var. Diyor ki:

“—Ben bir şey ihtiyar etmem, kendi kendime bir şey tercih edip de şunu şöyle alayım, bunu böyle seçeyim; demem... Ama ille bir şey ihtiyar et diye bana ısrar edecek olursanız; hiç bir şey ihtiyar etmemeyi ihtiyar ederim.” diyor. Yâni, “Hiç bir şey seçmemeyi seçerim.” diyor, gene aynı noktaya getiriyor lafı.

Buna teslimiyet ve rızâ makamı derler.

Bir de bir meşhur hikâyesi vardır, onu anlative-reyim, buna bir misal olabilecek bir hikâye:

Bir topluluğu, müslüman bir grubu yakalamışlar zamanın idarecileri;

“—Siz casussunuz, siz zındıksınız, bozuk insanlarsınız.” diye.

Ondan sonra hapse atmışlar.

“—Bunların hepsini kafasını kesin!” diye emir gelmiş yukarıdan.

Şimdi o kesilecek olan şahıs, kendi kendine demiş ki:

“—Ey nefsim!” Kendi kendine konuşuyor şimdi, cellat orada, elinde balta, önünde taş, boynunu uzattım mı vuracak, kesilecek kafası; diyor ki... Biz olsak gözümüz fal taşı gibi açılır, ölüm korkusundan ne yapacağını şaşırır insan. Ne insanlar var, o anda bak ne düşünüyorlar...

“—Ey nefsim!” diyor kendi kendine, “Söyle bakalım, eskiden beri hep sağda solda dolaşır dururken, ‘Allah’ın takdirine rızam vardır, Allah’a teslim olmuşum, Allah’ın kaderine razıyım!’ der dururdun.

İşte bak şimdi başına bu hal geldi. Şimdi de râzı mısın? Şimdi de teslim oluyor musun? Şimdi de rızâ halin var mı?” diye so rmuş kendisine.

Yoklamış kendisine bakıyor yâni... Ondan sonra bakmış, nefsinde hiç itiraz yok.

“—E, ne yapalım, Mevlâ öyle takdir etmiş, pekâlâ...” Şair ne güzel söylemiş:

Cânı cânân dilemiş, vermemek olmaz ey dîl Ne nizâ eyleyelim, ol ne senindir, ne benim

“Canı sevgili istemiş, ‘Ver canını bana!’ diye, vermemek olmaz ey gönül! Ne diye çekişip duralım; o senin de değil, benim de değil!” diyor şair. Yâni, canım onun demek istiyor, ona feda olsun demek istiyor.

Neyse, o da bakmış ki, nefsi hiç itiraz etmiyor, râzı yâni... E, kafa kesilecek... Kesilsin, Allah takdir etmiş, nasıl olsa insanın kafası kesilince insan yok olmuyor ki, ruh bedenden ayrılıyor, insan ahirete intikal ediyor. Zulmen öldürüldüğü için, şehid olur. Bu ölüm nasıl olsa bir gün insanın başına gelecek. Bu işi de kul mu yapıyor? Allah öyle takdir ettiği için oluyor diye içinden bir rızâ hali gelmiş, teslimiyet hali gelmiş; râzı...

Fakat Allah kurtarmış onu, kesilmemiş kafası, haksızlıkları anlaşılmış öyle kesilsin diyenlerin. Kurtulmuşlar... Diyor ki, şimdi bu cümle çok mühim:

“—Allah’a yemin ederim ki, o hadiseden halâsıma değil, o andaki ihlâsıma seviniyorum hâlâ...” diyor. “Allah’a yemin ederim ki, o hadiseden kurtulduğuma sevinmiyorum; o hadise esnasından nefsimin o itaati, o râzı olması, o hoşnut olması, itaat etmesi, rızâ hali, teslimiyet haline hala seviniyorum,” diyor “o andaki ihlasıma...” diyor.

İşte sabır öyle olacak. İnsan öyle sabrederse, ecir alır.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

(الأنفال: ٤٦)

(*Inna'llàhe maa's-sàbirîn*) “Allah sabredenlerle beraberdir.”(Enfal, 8/46)

Ya bundan büyük şeref mi olur? “Reis-i cumhurla akrabayım, reis-i cumhurla aynı köşkte kalıyoruz, o benim dayım!” veyahut “Yakınım, amcam!” filan demek bile, ne kadar insanın koltuğunukabartır. Ayet-i kerimede ne deniyor? (*Inna'llàhe maa's-sàbirîn*) “Allah sabredenlerle beraberdir.” Sabredenlerle beraber, onun yanında, rızasıyla, hoşnutluğuyla, sevgisiyle, o kul ile beraber. E, bundan büyük şeref mi olur?

Tabii, belâ istemek olmaz ama, insan sabrı ganimet bilmeli! “Sabredecek bir hadise başıma geldi, e sabredeyim de, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin maiyet-i aliyyesine gireyim, o şerefe nail olayım.” diye, insan onu kendisine şeref bilmeli.

Demek ki, musibet anında sabretmek de hayırlardan birisidir.

Sabra çok alıştıralım kendimizi... Ben iki defa yolculuk yaptım, o diyarın hallerini gördüm; hac yolculuğu serapa sabır. Hac ibadeti, sabır imtihanı... Oruç zaten sabır, mâlûm... Namaz, beş vakit namaz kılmak, abdest almak, sıkıntısına katlanmak vs. o da sabır... Yâni, dinimizin çok büyük bir önemli parçasıdır insanın kendisini sabra alıştırmayı lâzım. Sabra alıştıramayan kar etmez, çok tehlikelere uğrar, çok ecirleri kaçıır, sonra çok dizini döver.

4. (*Ve terkü'l-mirâi ve ente muhikkun*) “Hayırlardan bir tanesi de haklı olduğun halde münakaşayı terk etmendir.”

Şimdi iki kişi arasında münakaşa çıkar. Uçtu uçmadı, değdi değmedi... Sonunda kavgaya kadar varıp darılırlar insanlar birbirleriyle. Münakaşa bu... Münakaşadan hiç bir şey hasıl olmaz. İnsan haklı olduğu zaman bile “Peki peki, tamam, tamam kardeşim!” deyip kesiverirse, haklı olduğu zaman bile münakaşayı keserse, o kimse hayırlı bir iş yapmış olur.

Buna da alışmalı insan. “İlle benim haklılığım anlaşılсын da, nefsim bir oh çeksın, şöyle bir rahatlayayım. Üstün geleyim, onu bir yenmiş olduğumu cümle alem görsün, bir alkış alayım!” filan gibi bir duygu ile münakaşayı sonuna kadar götürdün mü, bir arkadaş kaybedersin, dost kaybedersin; bir düşman kazanırsın. O yenilir; ama yenildiğini ömür boyu unutmaz.

“—Fılanca münakaşada şu arkadaş beni yenmişti.” diye senin hatanı arar durur gözler. Fırsatını buldu mu gözlerini açar, karşına dikilir:

“—Sen de şöyle yaptın!” diye.

Bakarsın, ya bu ne hırs, bu ne böyle hınçla söylüyor? Haa, geçen sefer ben onun bir şeyini alt etmiştim ya, hala onu unutmamış diye oradan anlarsın.

Onun için, haklı olduğu halde insan münakaşayı kesmeye,uzatmamaya dikkat etmeli! Hakkı söylersin, bakarsın kabul edecek bir hal yok, “Peki, peki!” deyiverirsin. Oradan ecir alıyor insan.

5. (*Ve tebkîru's-salâti fî yevmi'l-gaym*) “Bulutlu günde namazı erken kılmak.”

Başka vakitler de olabilir, fakat bilhassa sabah vakti için bu böyledir. Bulutlu olunca güneşin doğduğu, vs. anlaşılmaz, ufuktan yükseldiği anlaşılmaz. İnsan geç vakte bırakırsa, güneş doğduktan sonraya kalmış olur, namazın vakti çıkmış olabilir. Onun için, böyle namazı erken kılmak, bu da hayırdır.

6. (*Ve hüsnü'l-vudüi fî eyyâmi'ş-şitâ*) “Kış günlerinde güzelce abdest almak, bu da hayırdandır.” buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Niye bunu zikretti? Kış gününde zordur müslümanlık. Buzlar böyle akar şeyden, her taraf soğuktur, eli ayağı donar insanın, musluğu açtığı zaman jilet gibi keser elini insanın soğuk su... Onun için abdest almak zor gelir. Zayıfsa müslüman, abdest almak zor geldiğinden, namaz kılmak da zor gelir. Abdesti, namazı bırakır; ama o soğuk günde o abdesti alır da gene ibadetini yaparsa, işte sadık olduğunu göstermiş oluyor.

Demek ki burada da yine o şey çıktı...

Hani, başından beri bir daha sayacak olursak: Allah düşmanlarıyla kılıçla çarpışmak; hayır... Yaz gününde oruç tutmak; hayır... Musibet geldiği zaman güzelce sabretmek; hayır... Haklı olduğu halde münakaşayı terk etmek; hayır... Namazı bulutlu günde erken kılmak; hayır ve kış gününde abdesti güzelce alıvermek; hayır...

Bu kadar yetsin, çünkü bundan sonraki hadis-i şerifinde izahı uzun sürecek. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi hayırlı amellere muvaffak eylesin... Hayırlı insanlar eylesin... tevfikini refik eylesin... Bildiklerimizle amel etmeyi nasib eylesin...

Kim bildikleriyle amel ederse, Allah-u Teâlâ Hazretleri onlara, o bahtiyarlara bilmediği esrarını açar da, mânevî nice ilimleri ihsan eder.

Fâtiha-i Şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

07. 06. 1981 - İskenderpaşa

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

